

De Turkse werkcultuur: een scala aan mogelijkheden

Gepubliceerd op : 11 november 2010 - 9:00 am | door Wytske Siegersma & [Nannette Ripmeester](#)

Nannette Ripmeester is expert op het gebied van de internationale arbeidsmarkt. Ze is oprichter van Expertise in Labour Mobility (ELM). Dit bureau adviseert bedrijven over de communicatie met hun expatpopulatie, geeft trainingen ter voorbereiding op werken over de grens, en publiceert boeken over het zoeken naar werk en de cultuurverschillen die je daarbij tegenkomt in meer dan 40 verschillende landen. Nannette heeft zelf in 17 landen gewerkt op projectbasis en werkte 7 jaar op het gebied van arbeidsmobiliteit voor de Europese Commissie in Brussel. Wytske Siegersma is international projects coördinator bij ELM. Ze heeft stage gelopen op de Nederlandse ambassade van Ecuador en is de Zuid-Amerika-specialist van ELM, verantwoordelijk voor grote internationale projecten.

Heb jij een vraag voor Nannette Ripmeester? Mail: internet@rnw.nl Meer informatie: www.labourmobility.com

Turkije is enerzijds een modern land, anderzijds hecht men er veel waarde aan tradities. Dit reflecteert zich ook in het zakenleven.

In de grote steden in het westen (Istanbul, Izmir en Ankara) heerst een westerse mentaliteit, ook op de werkvloer. Op het platteland in het oosten zal men meer een traditionele manier van zakendoen aantreffen.

Grootsteeds versus traditioneel

Ekin Hayat werkte als consultant voor een Onderwijs en Adviesbureau ten behoeve van Turkse en Nederlandse ondernemers. Zij zegt over dit verschil: 'Istanbul is een wereldstad stad als Londen, New York en Parijs met een traditionele uitstraling. In het oosten van Turkije wordt nog veel waarde gehecht aan normen en waarden, respect en eer, en aan familiebanden.'

'Bovendien moet je je daar als vrouw veel meer bewijzen. Daartegenover staat dat bij de grote bedrijven in de grote steden relatief méér vrouwelijke managers zijn dan in Nederland!'

Turkse handelsgeest

Na de economische crisis van 2001 groeiden de Turkse economische activiteiten tussen 2002 en 2007 weer sterk. Dit is onder andere te danken aan het eerste kabinet Erdogan die het Turkse investeringsklimaat heeft verbeterd. Eén van de nieuw ingevoerde wetten heeft het aantrekkelijker gemaakt voor buitenlandse bedrijven om te investeren in Turkije.

Gezonde economie

Ook gaf dit kabinet veel aandacht aan het herstructureren en verbeteren van de bancaire sector. Door deze hervormingen is de economie in Turkije stabiel geworden en bleek deze beter opgewassen tegen de wereldwijde economische crisis van 2009. Alhoewel het groeitempo in 2008 fors daalde, wordt de Turkse economie als gezond beschouwd.

Volgens cijfers van het Turkse bureau voor de statistiek (TurkStat), nam het Turkse bruto binnenlands product (bbp) met 11,7% toe in het eerste kwartaal. De export steeg met 22,3% terwijl de industriële productie met 16,9% groeide. Turkije is in rap tempo bezig de economische crisis uit te komen en heeft groeicijfers die tot de hoogste van de Oeso behoren.

73 miljoen consumenten

Volgens Marc Guillet van het Financieel Dagblad heeft Turkije de economische groei onder andere te danken aan de kooplust van 73 miljoen consumenten waardoor het land minder afhankelijk is van de export. Andere motoren van de Turkse economie zijn de IT sector en de bouw.

Maar er zijn ook hindernissen te nemen en niet iedereen profiteert van de economisch groei. De hoge wisselkoers van de Turkse munt, de Lira, tegenover de Euro wordt als grootste pijnpunt gezien. Daarnaast is de inflatie van zo'n 9% aan de hoge kant en blijft de politieke onzekerheid in Turkije bestaan.

Eerst vriendschap, dan deal sluiten

Niettemin, de van oudsher sterk ontwikkelde Turkse ondernemersgeest lijkt haar vruchten af te werpen en de Turkse economie blijkt tot dusver bestand tegen recente economische tegenslagen. Dat Turken echte handelaren zijn merkte Ekin ook als ze met Turkse ondernemers sprak: 'Om een zakendeal te sluiten is het van belang eerst vriendschap te sluiten.'

'Er wordt veel tijd besteed aan 'small talk', maar je moet niet onderschatten dat je Turkse zakenpartner intussen de mogelijkheden analyseert. Aan het einde van zo'n gesprek sta je versteld van de doortastendheid en het zakelijk inzicht dat naar voren komt.'

Globalisering

Turkse ondernemers worden voortdurend ambitieuzer en gaan mee in de globalisering van de laatste decennia. De globalisering van de Turkse economie zie je bijvoorbeeld terug in de bouwsector. Marc Guillet van het Financieel Dagblad haalt bouwondernemer Ali Mertsoy aan als voorbeeld van hoe Turkse ondernemers de markt veroveren in de islamitische wereld:

'Wij zijn actief in Irak, Egypte, Libië en Sudan, maar ook in Centraal-Azië: in Turkmenistan, Kazachstan, Afganistan. [...] Daarnaast hebben wij in veel opzichten een voorsprong op onze westerse concurrenten. Wij hebben dezelfde islamitische cultuur [...] en kunnen ons makkelijk aanpassen aan de zakencultuur in die landen.'

Turkse zaken

Voor Europeanen is Turkije van oudsher de poort naar de Oosterse wereld. Het oude Constantinopel is eeuwenlang een belangrijk handelscentrum geweest voor de oosterse én westerse wereld. Daarmee fungeert Istanbul als brug tussen verschillende culturen.

Of het bij Europa hoort en zou moeten toetreden tot de Europese Unie is een kwestie die de gemoederen al jaren bezighoudt en nog altijd actueel is. Hoe het ook zij, de Turkse markt biedt een scala aan mogelijkheden. Alvorens je op die markt te begeven, is het raadzaam je voor te bereiden op de Turkse werkcultuur.

Zakendoen in Turkije is een formele aangelegenheid en de dresscode is dan ook formeel. Ook als er in de uitnodiging staat vermeld dat men informeel gekleed kan komen. Er is groot respect voor hiërarchie in zowel het Turkse privé- als zakenleven. Hierin spelen positie, scholing, leeftijd en sekse een rol.

Hiërarchie

Anita Kuehnelt woont en werkt al meer dan 7 jaar in Istanbul en heeft een eigen bedrijf in de internationale educatieve sector. Zij zegt in de *Looking for work in Turkey* gids over de betekenis van hiërarchie in Turkije:

'Hiërarchie heeft een geheel andere betekenis; ik moest eraan wennen dat ik in Turkije met ondergeschikten werk en niet met gelijken. Het gehele systeem is erop gebaseerd om iemands baas te willen zijn. Als je je daar vervolgens niet naar gedraagt, er niet naar praat en er niet naar uitziet, zullen je medewerkers je niet serieus nemen.'

De sterke hiërarchie in het Turkse zakenleven heeft ook invloed op het beslissingsproces binnen bedrijven. Als je aan het onderhandelen bent met een Turkse zakenpartner is het van belang je eigen positie duidelijk te maken zodat hij/zij weet dat er op hetzelfde niveau zaken worden gedaan. Het besluitvormingsproces kan een tijdje duren. Het versnellen van dit proces door druk uit te oefenen werkt vaak contraproductief.

Turkish delight

Bij zakelijke afspraken en vergaderingen is het gewoonte om je voor te stellen door elkaar de (rechter)hand te geven. In het dagelijks leven omhelzen zowel mannen als vrouwen elkaar en geven elkaar twee zoenen. Af en toe kan het voorkomen dat vrouwen het niet prettig vinden om mannen een hand te geven, maar de meeste vrouwen in het zakenleven zijn modern en open-minded.

Om ongemakkelijke situaties te voorkomen, kun je afwachten wat de eerste zet is van de persoon in kwestie. De behoefte aan 'personal space' is in Turkije minder aanwezig dan in de meeste westerse landen. Te veel ruimte kan opgevat worden als onvriendelijk dus vermijd dat.

Turken staan bekend om hun gastvrijheid. Deze eigenschap reflecteert zich in het zakenleven. 'Het is in Turkije vrij gemakkelijk om een bedrijf binnen te komen,' vertelt Ekin. 'De truc is om binnen te blijven. Na een eerste ontmoeting die meestal plaats heeft op kantoor, is het niet ongewoon je potentiële zakenpartner bij een vervolgspraak te ontmoeten in een restaurant. Zo kunnen zaken in een semi-formele sfeer worden besproken.'

Wederzijds de portemonnee trekken

Als je uitnodigd wordt voor een etentje, zal de initiator hoogstwaarschijnlijk de rekening betalen. Je kunt aanbieden ook mee te willen betalen maar dring niet aan. Indien je de relatie wilt voortzetten is het wel aan te raden op korte termijn je zakenpartner op jouw beurt te inviteren voor een ontmoeting.'

De grootste deals worden tijdens semi-formele diners gemaakt. Het weigeren van een bepaald gerecht tijdens een diner kan als onbeleefd worden opgevat en het kan er zelfs voor zorgen dat een zakendeal niet doorgaat. Dit gezegd hebbende, zullen Turken altijd rekening houden met wat hun gasten het liefst willen eten.

Raki: sterk spul

Wat betreft alcoholische versnaperingen; sommige Turken drinken graag, anderen liever niet. In dit kader is het raadzaam op te letten wat er in je omgeving wordt besteld. Het nationale drankje van Turkije is raki en wordt met een variatie van voorgerechten geserveerd die meze genoemd worden. Indien het je eerste raki is, wees voorzichtig en drink het niet te snel; sterk spul!

Om in Turkije te werken of een eigen bedrijf te starten heb je een werkvergunning nodig. Illegale arbeiders zijn de laatste jaren een groeiend probleem geworden dus er zijn strikte voorwaarden en eisen opgesteld om een vergunning te krijgen. Om een werkvergunning te krijgen kun je het best contact leggen met de Turkse ambassade in Nederland en een afspraak te maken om een werkvergunning aan te vragen. Zorg dat je alle vereiste documenten meeneemt.

Werkvergunning

Afhankelijk van de duur van je verblijfsvergunning en de lengte van je arbeidscontract, zal het aanvragen van de werkvergunning 3 tot 12 maanden duren. Volgens wederzijdse afspraken met sommige landen, hoeven bepaalde nationaliteiten geen werkvergunning aan te vragen. De visa aanvraag is de eerste stap die genomen moet worden om in aanmerking te komen voor een verblijfsvergunning.

Visa voorwaarden en condities zijn nationaliteit gebonden. Direct na aankomst in Turkije, voordat je begint met werken, dien je in het bezit te zijn van een verblijfsvergunning ('ikamet tezkeresi' in het Turks). Dit moet binnen een maand geregeld zijn, anders is je werkvergunning niet meer geldig. Voor het aanvragen van visa en voor meer informatie: www.turkishembassy.org.